

<https://printo.it/pediatric-rheumatology/RS/intro>

Lajmski artritis

Verzija 2016

1. ŠTA JE LAJMSKI ARTRITIS?

1.1 Kakva je to bolest?

Lajmski artritis je bolest koju izaziva bakterija *Borelia burgdorferi* (Lajmska boreliozna), a prenosi se ujedom tvrdih krpelja, uključujući i *Ixodes ricinus*.

Borelia burgdorferi može da izazove promene na koži, centralnom nervnom sistemu, srcu, očima i drugim organima, ali su zglobovi glavno mesto gde se ispoljavaju promene u većini slučajeva Lajmskog artritisa. Ponekad se na koži javljaju promene koje se nazivaju eritema migrans. To je ospa u obliku crvenila koje se širi oko mesta ujeda.

U retkim slučajevima, ako se lečenje ne započne na vreme, moguće su i komplikacije u centralnom nervnom sistemu.

1.2 Koliko je bolest česta?

Od ukupnog broja dece koja imaju artritis, samo manji broj dece boluje od Lajmskog artritisa. Međutim, Lajmski artritis je verovatno najčešći oblik upale zglobova kod dece i adolescenata u Evropi, koji je izazvan bakterijskom infekcijom. Veoma je redak pre četvrte godine, pa se pre svega smatra bolešću dece školskog uzrasta.

Javlja se u čitavoj Evropi, ali je najrasprostranjenija u centralnom delu Evrope i južnim delovima Skandinavskih zemalja oko Baltičkog mora. Iako je bolest posledica ujeda zaraženih krpelja, koji su aktivni u periodu od aprila do oktobra (zavisno od temperature i vlažnosti vazduha), Lajmski artritis može da počne u bilo koje doba godine, jer je period od ujeda krpelja do pojave upale zglobova promenljiv i može da bude i duži.

1.3 Koji su uzroci bolesti?

Uzročnik bolesti je bakterija *Borelia burgdorferi* koja se prenosi putem ujeda krpelja *Ixodes ricinus*. Najveći broj krpelja uopšte nije zaražen, te najveći broj ujeda neće dovesti do prenošenja infekcije. Takođe u najvećem broju slučajeva infekcija koji se manifestuje kao eritema migrans ne napreduje dalje u Lajmski artritis.

Rana faza bolesti, uključujući eritema migrans, leči se antibioticima. Lajmska boreliozna u kožnoj formi - eritema migrans, javlja se kod 1 od 1000 dece godišnje, dok je pojava lajmskog artritisa, kao kasnije manifestacije bolesti, retka.

1.4 Da li je bolest nasledna?

Lajmski artritis je zarazna bolest, a ne nasledna. Ako se artritis ne smiri na antibiotsku terapiju povezuje se sa nekim naslednim činiocima, ali jasna sklonost ka nastanku bolesti nije poznata.

1.5 Zašto se moje dete razbolelo? Da li bolest može da se spreči?

U delovima Evrope koje nastanjuju krpelji, veoma je teško sprečiti kontakt sa krpeljom. Međutim, u najvećem broju slučajeva *Borrelia burgdorferi* se ne prenese odmah nakon ujeda krpelja, već je za to potrebno vreme od nekoliko sati do jednog dana. Za to vreme bakterija stigne do pljuvačnih žlezda krpelja i biva izlučena putem pljuvačke na mesto ujeda. Krpelj ostaje prikačen za kožu domaćina 3 do 5 dana hraneći se njegovom krvlju. Tokom leta potrebno je svake večeri pregledati dete da bi se utvrdilo da li ima krpelja. Ukoliko se krpelji odmah uklone, mala je mogućnost da dođe do prenošenja *Borelie burgdorferi*. Ne preporučuje se preventivno davanje antibiotika odmah nakon ujeda krpelja.

Međutim, ako se pojavi eritema migrans, u terapiju treba uključiti antibiotike. Ova terapija će sprečiti širenje bakterije i pojavu Lajmskog artritisa. U Sjedinjenim Američkim Državama je proizvedena vakcina protiv jednog soja *Borelie burgdorferi*, ali je iz ekonomskih razloga povučena sa tržišta. Ova vakcina nije efikasna u Evropi, jer postoji drugačiji soj bakterije.

1.6 Da li je bolest zarazna?

Iako je ovo zarazna bolest, ona se ne prenosi sa jednog čoveka na drugog. Bakterija se prenosi isključivo ujedom krpelja.

1.7 Koji su glavni znaci bolesti?

Glavni znaci Lajmskog artritisa su oticanje zglobova i ograničena pokretljivost zahvaćenih zglobova. Otoci zglobova su izraženi, ali je bol minimalan ili odsutan. Najčešće je zahvaćeno koleno, mada i drugi veliki, a nekad i mali zglobovi mogu biti zahvaćeni upalom. Retkost je da koleno nije zahvaćeno: kod 2/3 bolesnika javlja se upala zglobova kolena (monoartritis - upala jednog zglobova). Kod više od 95% bolesnika, javlja se oligoartritis (zapaljenje 4 ili manje zglobova), a nakon nekog vremena obično ostaje samo upala kolena. Lajmski artritis se u 2/3 slučajeva pojavljuje u epizodama. To znači da se upala pojavi i smiri nakon nekoliko dana do nekoliko nedelja, zatim sledi period u kome nema simptoma bolesti, a onda se ponovo javi upala na istim zglobovima.

Učestalost i trajanje epizoda artritisa uglavnom se vremenom smanjuju, ali u nekim slučajevima artritis može da postane hroničan. Postoje i veoma retki slučajevi kod kojih je artritis dugotrajan od samoga početka i traje 3 meseca ili duže.

1.8 Da li je bolest ista kod svakog deteta?

Nije. Tok bolesti može biti akutan (samo jedna epizoda artritisa), epizodičan ili hroničan. Kod mlađe dece artritis je češće akutan, a kod adolescenata češće je hroničan.

1.9 Da li se bolest kod dece razlikuje od bolesti kod odraslih?

Bolest kod dece i odraslih je slična. Ipak, kod dece je češći artritis. Međutim, što je dete mlađe, tok bolesti je burniji i veće su šanse da lečenje antibioticima bude uspešnije.